

Διερεύνηση των αλλαγών στη στάση και συμπεριφορά διάφορων κοινωνικών ομάδων ως αποτέλεσμα των δράσεων του έργου LIFE GRECABAT

Γιώργος Παπαμιχαήλ^{1*}, Νικολέτα Τζούνος², Παναγιώτης Γ. Δημητρακόπουλος³, Παναγιώτης Γεωργιακάκης⁴, Καλούστ Παραγκαμιάν⁵.
¹ΑΤΕΠΕ Διαχείριση Οικοσυστημάτων / ²School for Cross-Faculty Studies, Global Sustainable Development, University of Warwick / ³Εργαστήριο Διαχείρισης Βιοποικιλότητας, Τμήμα Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου / ⁴Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, Πανεπιστήμιο Κρήτης/ ⁵Ινστιτούτο Σπηλαιολογικών Ερευνών Ελλάδας
^{*}e-mail: gpapam@atepe.gr

Στο πλαίσιο του έργου LIFE GRECABAT διενεργήθηκαν δύο κοινωνικές περιβαλλοντικές έρευνες, μία στην αρχή του προγράμματος (Δράση Α4) για την καταγραφή των απόψεων διάφορων κοινωνικών ομάδων για τα σπήλαια και τις νυχτερίδες και μία μετά την υλοποίηση των δράσεων του έργου (Δράση Δ3) για τη διερεύνηση της επίδρασής του στους κοινωνικούς εταίρους. Και οι δύο έρευνες έγιναν μέσω κλειστών ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων.

Μεθοδολογία:

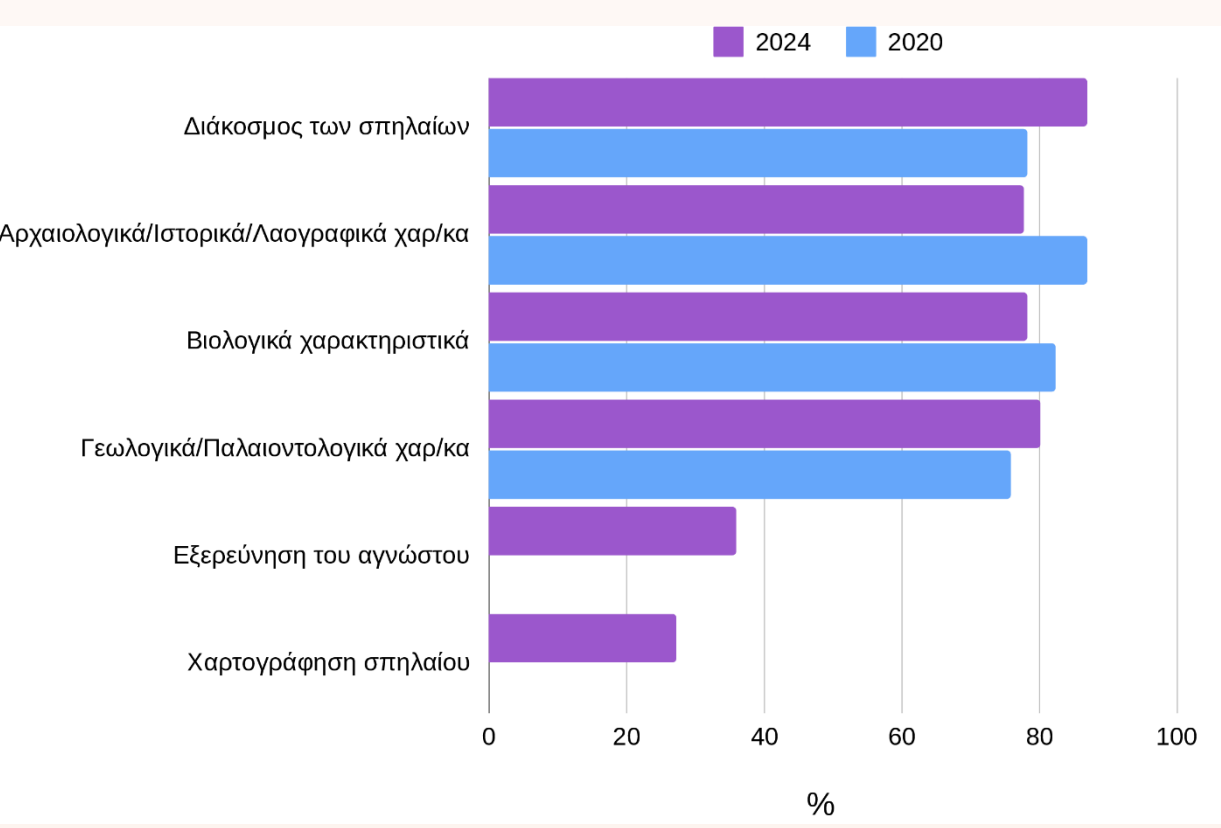
- Κλειστό ερωτηματολόγιο 2020, Δράση Α4 / δείγμα 508** [12 ερωτήσεις, 5 ομάδες ενδιαφέροντος: (α) φορείς (ΟΤΑ, Κεντρική διοίκηση, ΜΔΠΠ ΟΦΥΠΕΚΑ, ΕΠΣ-ΥΠΠΟ κτλ.), (β) επιστήμονες – εξειδικευμένοι επισκέπτες (σπηλαιολόγοι, αρχαιολόγοι, γεωλόγοι, βιολόγοι κτλ.), (γ) ευρύ κοινό (πολίτες, ιδιοκτήτες γης, κάτοικοι περιοχών με σπήλαια κτλ.), (δ) επισκέπτες σπηλαίων, (ε) επαγγελματίες (τουριστικά γραφεία, ξενοδοχείο, εκπαιδευτικοί κτλ.)].
- Κλειστό ερωτηματολόγιο 2024, Δράση Δ3 / δείγμα 210** [ίδιες ερωτήσεις & ομάδες ενδιαφέροντος, μικρές βελτιώσεις / τροποποιήσεις στη διατύπωση των ερωτημάτων και τις επιλογές].

(!) Υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στο βαθμό συμμετοχής των ομάδων ενδιαφέροντος μεταξύ των δύο ερευνών ($\chi^2=87.76$, β.ε.=4, $p<0.05$) γεγονός που οφείλονται πιθανότατα στον τρόπο διανομής των ερωτηματολογίων στις δύο περιόδους (1^η έρευνα: μεγαλύτερο χρονικό διάστημα διεξαγωγής και διανομή και σε εκδηλώσεις του έργου, 2^η μόνο ηλεκτρονική αποστολή).

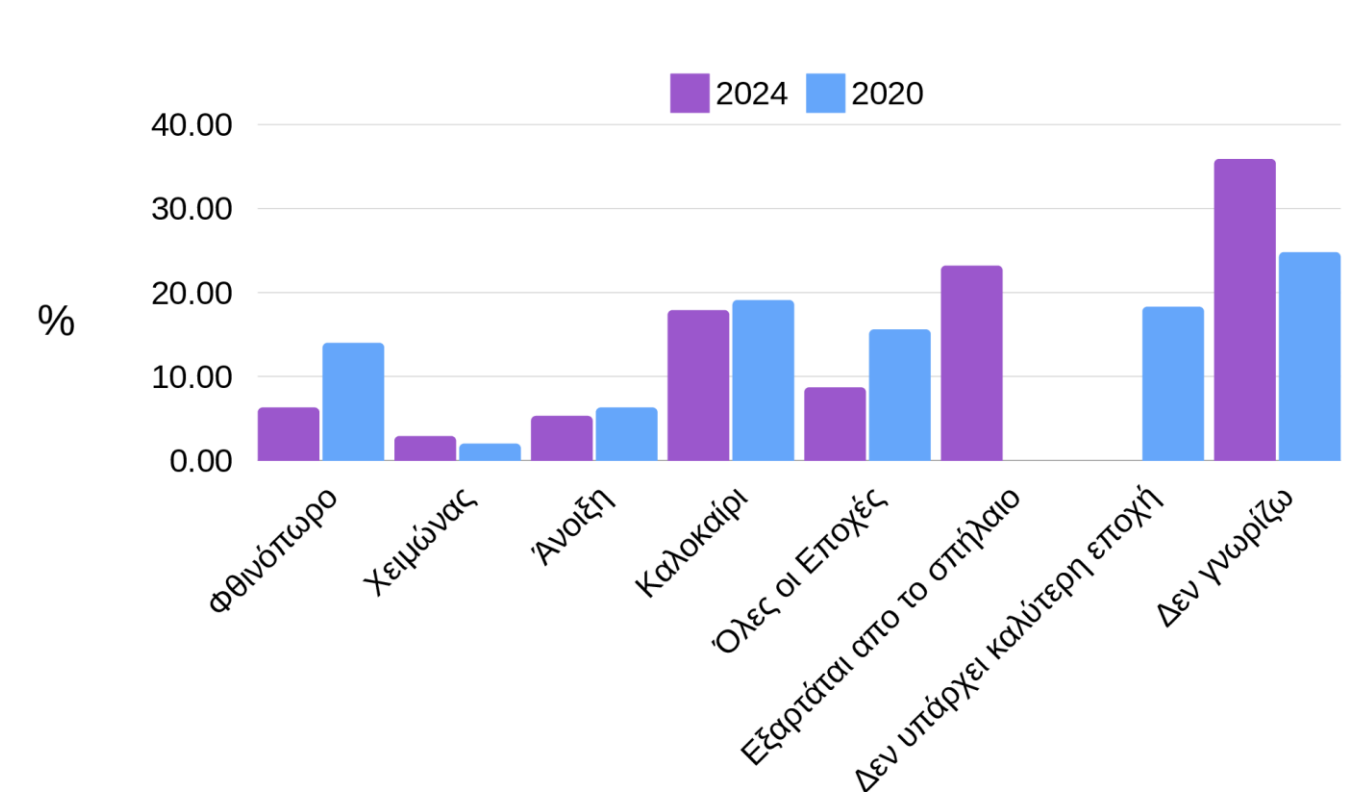
- Σύγκριση των αποτελεσμάτων 2020 Vs 2024 των Δράσεων Α4 & Δ3:** (α) Δημιουργία κοινής βάσης δεδομένων των δύο ερευνών, (β) απαιτούμενες τροποποιήσεις (π.χ. μετατροπή της κλίμακας Likert σε διχοτομική επιλογή) ώστε να αντιμετωπιστούν μικρές διαφοροποιήσεις στην κλίμακα των απαντήσεων, (γ) ανάλυση με το στατιστικό πακέτο SPSS όπου στις περισσότερες περιπτώσεις οι μεταβλητές ήταν κατηγορικές και ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε με δοκιμές χ^2 (chi-square), αλλά και διασταυρώσεις (crosstabs) με μεταβλητή πολλαπλών επιλογών.

Αποτελέσματα:

Κίνητρα επίσκεψης σπηλαίων:

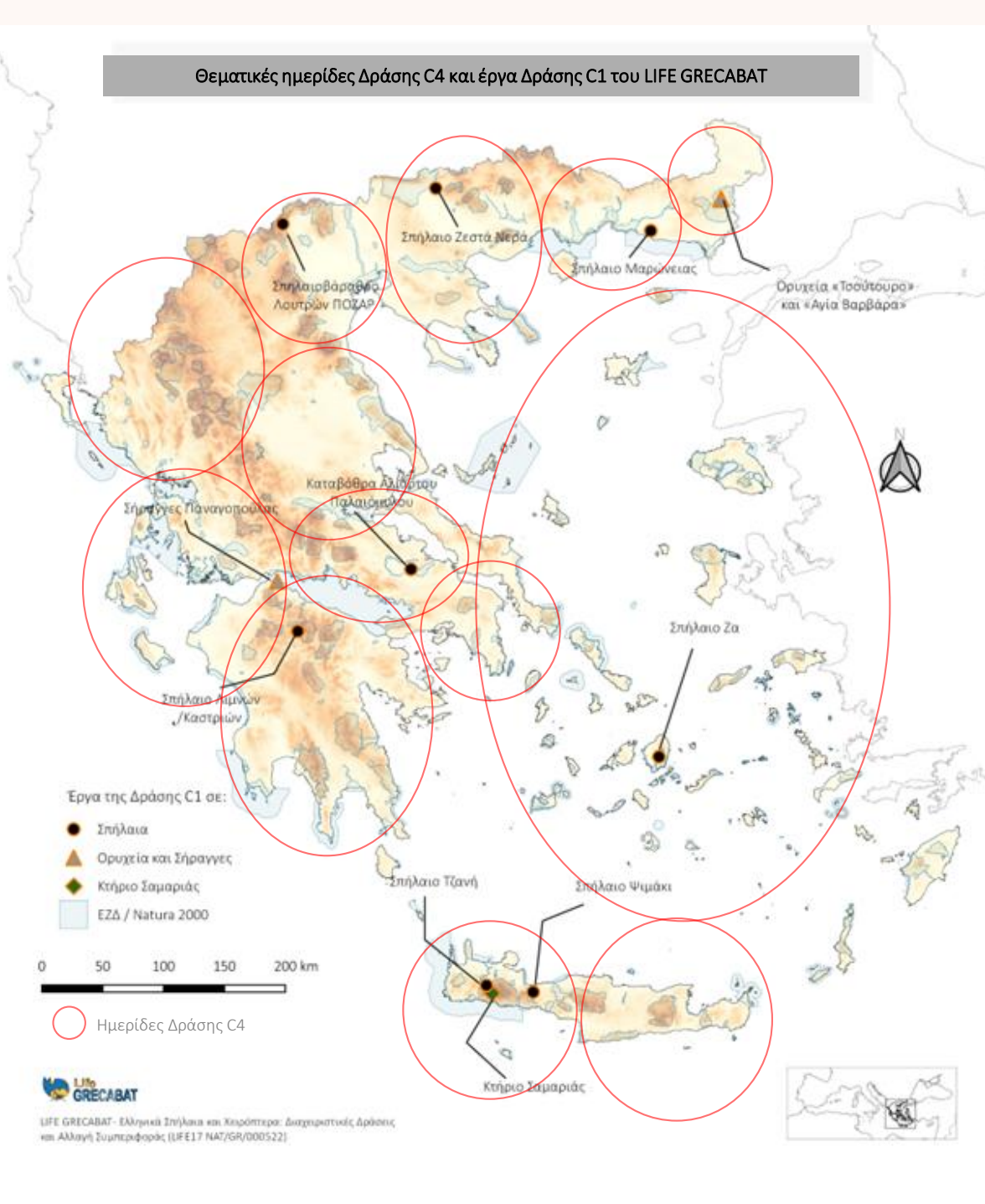

Καταλληλότερη εποχή επίσκεψης:

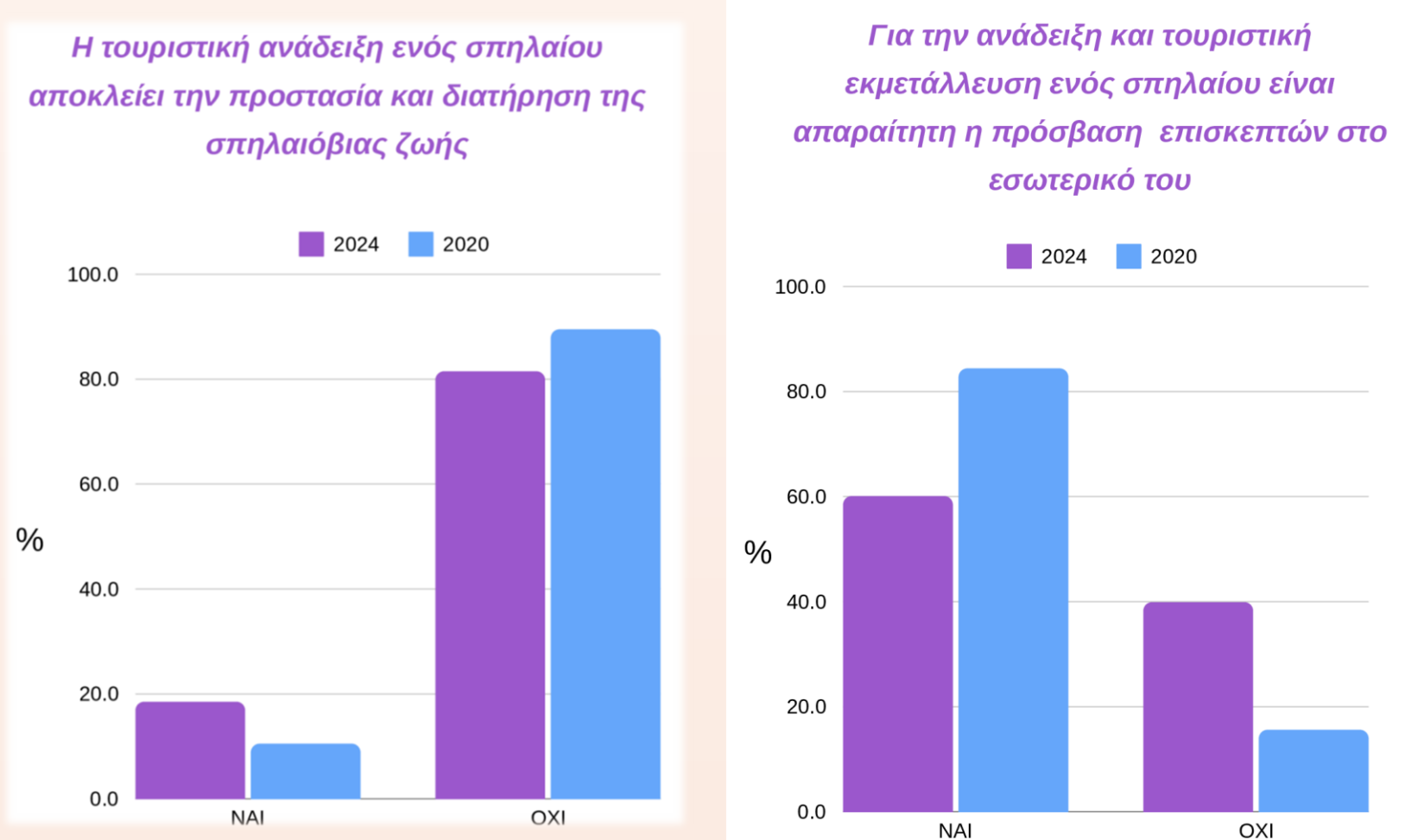

Παρατήρηση: Η απάντηση «εξαρτάται από το σπήλαιο» αντικατέστησε την επιλογή «δεν υπάρχει καλύτερη εποχή» στη δεύτερη έρευνα.

Σπήλαια, πανίδα και οικοσύστημα:

Σπήλαια και τουριστική ανάπτυξη:

* Οι διαφορές μεταξύ των δύο ερευνών είναι στατιστικά σημαντικές και για τις δύο μεταβλητές που εξετάστηκαν ($\chi^2 = 7.084$, β.ε. = 1, $p<0.05$; $\chi^2 = 38.879$, β.ε. = 1, $p<0.01$)

Διαχείριση σπηλαίων:

Πίνακας 1. Απαντήσεις στην ερώτηση «Ποιες είναι οι αρμόδιες υπηρεσίες που πρέπει να ενημερώνονται πριν πραγματοποιηθεί μία δραστηριότητα σε ένα σπήλαιο;»

Αρμόδια υπηρεσία	2024 (%)	2020 (%)
Εφορεία Πόλεως-Αρχαιολογίας-Σπηλαιολογίας (Υπουργείο Πολιτισμού)	75.2	81.8
Τμήμα Διαχείρισης Αγρίας Ζωής & Θήρας (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας)	40.3	69.2
Τοπικές Εφορείες Αρχαιοτήτων (Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς)	27.7	32.5
Διεύθυνση Δασών ή Δασορχείο της περιοχής (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας)	23.8	34.6
Δεν γνωρίζω/δεν απαντώ	17.5	15.4

Παρατήρηση: διατηρείται σε γενικές γραμμές η κατάταξη των υπηρεσιών στις απαντήσεις των ερωτώμενων σχετικά με τις αρμόδιες υπηρεσίες. Απαιτείται ενίσχυση της ανάγκης για περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Πίνακας 2. Απαντήσεις στην ερώτηση «Ποιο θεωρείτε ότι πρέπει να έχουν την ευθύνη διαχείρισης των σπηλαίων με μεγάλη βιολογική αξία στην Ελλάδα;»

Αρμόδια υπηρεσία	2024	2020
Η κεντρική διοίκηση (Υπουργείο)	67.5%	58.3
Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (π.χ. Δήμος, Περιφέρεια)	52.2%	12%
Οι τοπικές κοινωνίες	24.1%	16.5%
Τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου	11.3%	δεν υπήρχε η επιλογή
Οι πολιτιστικοί σύλλογοι	7.4%	δεν υπήρχε η επιλογή
Οι ιδιοκτήτες/ιδιώτες	3.0%	δεν υπήρχε η επιλογή
Δεν γνωρίζω/δεν απαντώ	3.0%	8.9%
Άλλο	4.9%	4.3%

Παρατήρηση: το ποσοστό των ερωτώμενων που απάντησε ότι δεν γνωρίζει εμφανίζεται μειωμένο στη δεύτερη έρευνα. (από 8,9% σε 3%)

Αλλαγή στα επίπεδα γνώσης:

Οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν αν η γνώση τους για τα σπήλαια και τις νυχτερίδες έχει αυξηθεί τα τελευταία 2 χρόνια και αν ναι ποια ήταν η κύρια πηγή γνώσης στην οποία οφείλεται η αλλαγή αυτή.

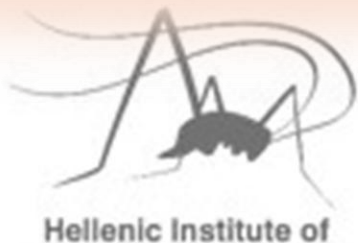
Το 44,9% του δείγματος απάντησε θετικά (αύξηση γνώσης) ενώ απέδωσε την αλλαγή αυτή στις πηγές πληροφόρησης που φαίνονται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Συμπεράσματα / Συζήτηση:

Από τη σύγκριση των αποτελεσμάτων προκύπτει ότι υπήρξε σαφής βελτίωση στη γνώση και τη στάση των κοινωνικών εταίρων σχετικά με τους στόχους του έργου.

Πιο συγκεκριμένα τα αποτελέσματα δείχνουν ότι:

- (α) οι επισκέπτες των σπηλαίων έχουν ως κίνητρο της επίσκεψης τον διάκοσμο του σπηλαίου, την αρχαιολογική σημασία, καθώς και τα βιολογικά και γεωλογικά χαρακτηριστικά του,
- (β) η πλειονότητα των ερωτηθέντων αναγνωρίζει τη σημασία της πανίδας των σπηλαίων για τη διατήρηση ενός υγιούς οικοσυστήματος,
- (γ) εκφράζονται ανησυχίες για τον αντίκτυπο της ανεξέλεγκτης παρουσίας επισκεπτών στα σπήλαια,
- (δ) ένα σημαντικό ποσοστό και στις δύο έρευνες (Α4: 26,4% και Δ3: 25%) δήλωσε ότι «δεν γνωρίζει» αν τα σπήλαια προστατεύονται από την Ευρωπαϊκή ή/και την Εθνική νομοθεσία ή ότι «δεν προστατεύονται», και επομένως απαιτείται επιπλέον προσπάθεια για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε αυτό το θέμα,
- (ε) οι περισσότεροι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η κεντρική διοίκηση πρέπει να επιβλέπει τη διαχείριση των σπηλαίων,
- (στ) περίπου οι μισοί ερωτηθέντες της δεύτερης έρευνας ανέφεραν αύξηση στις γνώσεις τους για τα σπήλαια και τις νυχτερίδες, με αρκετούς από αυτούς να την αποδίδουν στις δράσεις του Έργου LIFE GRECABAT.

LIFE17 NAT/GR/000522 - LIFE GRECABAT is being implemented with the contribution of the LIFE Programme of the European Union.
LIFE GRECABAT is co-financed by the Green Fund.
Supported by A. G. Leventis Foundation and Stavros Niarchos Foundation.

